

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

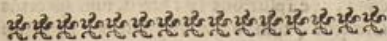
Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

Disquisitio V. De Iure Appellationum ad Romanum Pontificem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

absolvere indiscretè timeat, vel ligare. Is autem, qui sub mani Pastoris est, ligari timeat, vel injuste, nec Pastoris sui judicium temere reprehendat: ne, etsi injuste ligatus est, ex ipsa tumida reprehensionis superbia, culpa, qua non erat, fiat.

DISQUISITIO V.

De Jure Appellationum ad Romanum Pontificem.

PREFATIO.

Hujus Disquisitionis intentum Elliesius in sua de antiqua Ecclesie disciplina Dissertationis secundae Praeloquio reducit ad tria principia. Quorum primum silit in hoc puncto, quod scilicet in omni societate sit necessum, aliquos esse controversiarum iudices, nec non aliquam reperiri formam judicandi circa res illas, qua sine & salutem societatis respiciunt. Cum ergo finis societatis fidelium sit vita aeterna, per fidem & bonos mores adipiscenda, bonumque illud Commune sit conservatio Fidei, & integritas morum in singulis Ecclesie membris, subfertur is Parisiensis Theologus, haud dubium esse, quin Ecclesia suos habeat debeat iudices, qui de causis ejusmodi statuunt ex legitima & certa quapiam judicandi forma.

Secundum principium est hujus tenoris: quod inter omnes constet, illos esse in Ecclesia controversiarum iudices, qui Christianos in fide & moribus instruunt, quales fuerunt Apostoli, & post Apostolos Episcopi & Pastores, qui singuli in Ecclesijs, quibus praesunt, iudices dici possunt. Si vero aliqua gravior questio sit exorta, tunc iudices illos oportere, ut in communi conveniant ad mutuo deliberandum, & sine controversia imponendum: quemadmodum Apostolos convenientes cum senioribus Hierosolymis finisse questionem de Legalibus. Post quos eandem consuetudinem mansisse, & certam quandam judicandi formam esse statutam. Cum enim Episcopi in singulis Ecclesijs essent constituti, qui supra Presbyteros eminebant, his personarum, qua in illorum Ecclesijs degerent, controversiarum illic ortarum iudicium attributum esse; sed ita, ut simul cum Clero hoc esset, cum alijs Presbyteris iudicarent. Ab horum autem iudicio provocationem concessam fuisse ad Metropolitanum Episcopum, cum quo iudicabant ceteri Episcopi Provinciae.

Tertium principium involvit isthanc controversiam; Utrum scilicet à Metropolitanis & Synodi Provinciae iudicio ex veteri Ecclesie disciplina concessa fuerit provocatio ad Romanum Pontificem? Pro cuius resolutione, ait Doctor ille Parisiensis, solere duplex distingui causarum genus, quarum alia majores, alia minores dicantur. Majores esse illas, qua vel Episcopos, vel graviores aliquam disciplinam respiciunt: minores vero dici eas, in quibus agitur de Presbyterorum & Clericorum iudicio, vel de leviori aliquo disciplina capite, privatam aliquam Ecclesiam attingente. De quo proinde utroque causarum genere queri; Utrum provocatio detur ad Romanum Pontificem? Alijs namque in

omnibus, alios vero in majoribus tantum provocationem habere locum, contendere: ceteris negantibus, antiquitus à iudicij quibuslibet Synodorum provocatum esse ad Romanum Pontificem. Ad hanc igitur controversiam decidendam, cum praetaxo Auctore impraesentiarum discutimus; Quid de jure sentiendum sit circa appellationes ad Romanum Pontificem?

S. I.

Quid juris circa Appellationes ad Romanum Pontificem statui possit ex quinto Concilij Niceni Canone?

Hic Canon ita se habet. De his, qui communionem privantur seu ex Clero, seu ex laico ordine, ab Episcopis per unamquamque Provinciam, sententia regularis obtineat, ut hi, qui abiciantur, ab alijs non recipiantur. Requiritur autem, ne pusillanimitate, aut contentione, aut alio quolibet Episcopi vitio videatur à congregatione seclusus. Ut hoc ergo decentius inquiratur, placuit, per unamquamque Provinciam bis in anno Concilia celebrari, ut communiter omnibus simul Episcopis congregatis Provinciae, discutiantur ejusmodi quaestiones, & sic qui suo peccaverunt evidenter Episcopo, excommunicati rationabiliter ab omnibus asumentur; usquequo vel in communi, vel Episcopo placeat, humaniorem pro talibus ferre sententiam. Concilia vero celebrentur, unum quidem ante quadragesimam Pasche, ut omni dissensione sublata, manus offeratur Deo purissimum; secundum vero circa tempus Autumni. Ex quo proinde Canone Elliesius praesenti Dissertatione 2. §. 1. infert, omne in causis Ecclesiasticis iudicium definitivum Episcopis Provinciae committi sine ullo recurso, aut provocatione. Quae conclusio, quanti sit momenti, accuratiori trutinà hic expendere lubeat.

Primo namque praetendi solet, quod in eo Canone agatur de minorum duntaxat Clericorum in causis criminalibus iudicio, non de Episcoporum damnationibus: veluti evincitur ex ipsismet Canonis verbis dilectè statuentis de illis, qui suo evidenter peccaverunt Episcopo. Verum Elliesius in sine citati §. reponit: Canonem illum specialiter quidem loqui de Clericis Episcopo subjectis, quia illae causae erant frequentiores; sed praeterea ex Canonis illius verbis colligi, eandem fuisse disciplinam servatam in iudicij Episcoporum, imò Canonis ejusdem fuisse intentionem, ut eadem in Episcopis atque Clericis inferioribus proportionaliter servaretur disciplina: nam si quae Episcoporum praerogativa, ac peculiaris quæpiam ad eos iudicandos forma in usu fuisset, utique oportuisse, ut Concilium Nicenum in suo Canone eam hunc exciperet.

Verum in ista Elliesiana exceptione occurrit notatu dignissima prima instantia confusio cum secundà appellationis instantiâ. Dum enim causa erat cujuspiam, qui vel ex Clero, vel ex laico erat ordine, ab Episcopo, cui peccaverat, seu quem offenderat, prius erat discutienda, citare insinuat prima coram ipsius tribunali

Oritas
adre
tolica
VI

bunali instantiæ iudicium, cui nullus alius Episcopus poterat esse subiectus; sicque aded istud iudicium in Clericos duntaxat Episcopo inferiores exercendum fuerat. Quando autem præactus Canon Nicænus sanciebat, bis in anno per unamquamque Provinciam esse celebranda Concilia, quibus coram omnibus Provinciæ Episcopis simul congregatis, discuterentur huiusmodi quæstiones ad effectum, ut, qui suo peccaverunt evidenter Episcopo, excommunicati rationabiliter ab omnibus æstimarentur, tunc ista secunda iudicii instantia erât ad modum appellationis, cuius sententia regularis obtineret in tantum, ut hi, qui à communione abijcerentur ab Episcopis per unamquamque Provinciam, non reciperentur ab alijs. Quandoquidem igitur ea sit primæ ac secundæ in iudicii instantiæ natura, ut huius seu appellationis iudicium protendi non possit ultra id, quod iudicatum erat in primæ instantiæ iudicio, istud verò juxta præallegatum Nicænum Canonem, fuerit de ijs, qui suo peccaverunt Episcopo, adeoque de illis, qui inferioris Episcopo Ordinis erant; quos proinde in Provinciali Episcoporum Concilio oportebat, rursus trahi ad iudicium, ut excommunicati rationabiliter ab omnibus æstimarentur: manifestum hinc evadit, totum Canonis illius tenorem, quatenus procedit tum de prima Episcopi, tum de Concilij Provincialis per appellationis viam secundâ instantiâ, non decernere de Episcoporum, sed de Clericorum inferiorum causis iudicandis.

7. Et hinc facillè evanescit præallegata Ellicij exceptio contendentis, eundem circa Episcoporum ac inferiorum Clericorum iudicia ex præacto Nicæno Canone statutum morem esse tenendum, cum, si quæ peculiaris ad Episcopos iudicandos forma in usu fuisset, oportuisset, ut à Concilij Nicæni Canone fuisset exceptus. At nunquid iudicij erga Episcopos forma per eum sacrum Canonem satis noscitur excepta à normâ iudicij erga Clericos inferiores exercendi; dum ex ejusdem Canonis verbis elucet, primam iudicii instantiam contra Presbyteros & Diaconos eatenus competere Episcopo, nullum super alio Episcopo iudicariam potestatem obtinenti, ut consequenter secundæ quoque instantiæ, seu appellationis iudicium ibi descriptum, non valeret ulteriùs progredi; sed in ordine ad Episcopos ex causa alicujus delicti iudicandos, non nisi primæ instantiæ iudicium in Concilio Provinciali locum habere possit. De qua proinde primâ Episcoporum iudicandorum instantiâ superest jam quæstio; An penes provinciales Synodum sit ultimata, quæ ad nullum aliud tribunal per viam appellationis trahi possit?

8. Hanc quæstionem priusquam decidamus, lubeat pro secundo, rursus audire Ellicium loco cit. prætendentem, quòd Canon ille Nicænus non modò latus sit de iudicio unius Episcopi in Clericum, aut laicum, sed etiam generatim de iudicio plurium Episcoporum in quemlibet: juxta isthæc ejusdem Canonis verba, de his, qui communione privantur ab Episcopis, per unamquam-

que Provinciam &c. Unde non dicit, ut, qui abijciuntur ab uno Episcopo, ab alijs non recipiantur; sed, ut, qui abijciuntur, ab alijs non recipiantur. Quare Concilium loqui de omni Excommunicationis genere, sive ab uno Episcopo, sive à pluribus lata fuerit, tum adversus Clericos, tum adversus laicos: Episcopum autem ex Clero esse, & excommunicari posse à Synodo Provinciali.

Verùm is Parisiensis Theologus demòd redarguendus venit de primâ ac secundâ instantiæ per dictum Canonem Nicænum tam luculenter distinctarum attentatâ confusione. Ejus namque Canonis verba initialia, quibus de his, qui à Episcopis per unamquamque Provinciam excommunicantur, seu abijciuntur, sancitum fuit, ut à alijs non recipiantur; hæc, inquam, verba intelligi possunt vel de singulis per provinciam Episcopis aliquem de Clero, seu laico ordine ob peccati contra se reatum, sive offensam excommunicantibus; vel de Episcopis in unam Provinciam Synodum coadunatis ad Excommunicationis, an rationabiliter ab Episcopis facta sit, quæstionem dijudicandam: veluti hoc utrumque dilucidè insinuat prædicti Canonis contextus, duplicem acedò iudicij erga inferiores Clericos Episcopis, horumque proinde singulari tribunali subiectos statuens instantiam, primam scilicet, à quovis sigillatim Episcopo determinandam, & secundam ab omnibus Provinciæ Episcopis intrâ Synodum collectis decidendam. Et sic verum equidem dicit Ellicius, quòd Canon ille non modò latus sit de unius Episcopi, sed generatim de plurium Episcoporum in Clericum iudicio, ita tamen, ut hoc secundæ instantiæ ab Episcopis in Provinciæ Concilio ferendum, extendi non possit ultra illos, qui à singulis Episcopis in primâ instantiâ iudicati fuerant. Unde quantumvis Episcopus sit etiam de Clero, nequeunt tamen ejus Canonis verba de ipso intelligi, utpote nulli singulari Episcopo, quoad primam instantiam subiecto, nec adeò secundæ quoque per appellationem instantiæ intrâ Concilium Provinciale discutiendæ capace; tametsi ab hac Episcoporum per Provinciam colligendorum Synodo iudicari queat in primæ instantiæ quæstione, de qua tamen Canonis illius littera nihil disposuit.

Sed protèrter replicat idem Ellicius, eo ipso, quòd excommunicationem ab Episcopis in Clericos latorum examen præallegatus Canon Nicænus concedat Concilio Provinciali, oportere, penes istud stare iudicium de Episcopo; ad stipulante etiam ulâ & disciplinâ temporis Synodo Nicæna corvi, quo erat consultum, causas Episcoporum in Synodis Provinciæ tractari & iudicari.

Verùm is Theologus meritò distinguit tum id, quod ex rei quasi naturâ subsistit, nempe Episcopum Concilio Provinciali eatenus esse subiectum, ut ad hoc de illius instantia trahi queat ad Synodi Provincialis tribunal: tum id, quod ex præallegato Canonem Nicæno perperam expolito prætenditur, ac si

ac si sanxisset, quaestiones adversus Episcopum motas, & in Concilio Provinciali decisas, non posse appellando ad sublimius Tribunal trahi. Illud ergo prius tam ex rei natura, quam per litteram, vel etiam consequentiam illius Canonis, minime verò posterius evincitur potest: ipsomet Elliesio circa finem praecedentis Dissert. 1. §. 13. fatente, per Concilij Chalcedonenfis Canonem sextum dari recursum à Synodo Provinciae ad Synodum Dioeceseos: quod minime cohereret praeducto Nicæno Canoni quinto, si per hunc interdiceretur ulterior à Synodo Provinciali recursum ad superius Tribunal faciendus.

At pro quarto reponit Elliesius. Iudicium Synodi Provinciae, cujus in Nicæni Concilij Canone quinto fit mentio, esse ultimum, nec ab eo dari ullam provocationem. Iuberi enim à Synodo, excommunicatos tamdiu extra communionem manere, donec eisdem Episcopis visum fuerit, humaniorem ferre sententiam. Si verò post illorum sententiam, aliqua fuisset concessa provocatio, non hoc dicturum fuisse Concilium, sed potius asseriturum fuisse, dummodo Superior, ad quem provocatio facta fuerit, confirmet iudicium.

Verum priusquam directè respondeamus, sciscitari lubet ex illo Parisiensi Theologo: si Rex Christianissimus supremo alicujus Provinciae Gallicae Senatui concesserit facultatem super causis criminalibus ad iudicium suum delatis eatenus pronuntiandi, ut sententia ab eo lata inviolabiliter tenenda sit, donec eadem Regio Senatui visum fuerit, humaniorem ferre sententiam; num per hoc dicere fas sit, ipsimet etiam Regi adimi, seu negari auctoritatem mitigandi, seu judicialiter corrigendi sententiam ab illo supremo Senatu prolatam? Neutiquam: sed secundum ipsam rei naturam, excepta censenda est Regiae auctoritatis potestas, omnimoda cujuscuque Senatùs Regiae iudicariae facultati supereminens. Sic profectò ex illo Elliesiano argumento haud evincitur (dum Canon Concilij Nicæni non adiecit eam exceptionem, modo Superior, ad quem facta fuerit provocatio, iudicium confirmet) denegari superiori auctoritati potestatem mitigandam, seu judicialiter moderandam sententiam, à Concilio Provinciali latam, sed juxta ipsam rei naturam dicendum est, abstrahi ab illa exceptione: ut proinde Concilio Chalcedonenfi superius allegato fas fuerit, adhuc statuere, admittendum esse à Concilio Provinciae recursum ad Concilium Dioeceseos. Quidni ergo perinde, imò à fortiori dicendum erit, sub illa Canonis Nicæni recursum ad superiorem Ecclesiae auctoritatem haud denegantis, sed ab hoc dantaxat abstrahentis, dispositione, debere ex ipsa rei natura subintelligi supremam in Ecclesia per Christum tum Papam, tum Concilio Oecumenico immediatè concessam auctoritatis sacrosanctum tribunal?

Cujusmodi exceptionis pro quinto sequentem ex praefato Nicæno Canone accipe rationem. In hoc enim notata dignissimum est, quòd teste Elliesio, ita sit legendum, ut, qui

abjiciuntur ab uno Episcopo, ab alijs non recipiantur. Nunquid enim ille, qui abjicitur ab uno Episcopo, recipi potest à Concilio Provinciae? Quomodo igitur verborum illorum veritas subsistet, nisi dicatur per Tò ab alijs, (ceu voce similium repetitivà) non sublimiori auctoritati, qualem respectò cujuslibet Episcopi sigillatim sumpti Concilium Provinciale obtinet, sed pari dantaxat seu simili singulorum aliorum Episcoporum auctoritati denegari potestatem, illos, qui ab uno Episcopo excommunicantur, recipiendi ad communionem? Quandoquidem igitur tum Concilium Dioeceseos, tum multò magis Concilium Oecumenicum, tum absoluta clavium in Papà potestas sit longè sublimioris auctoritatis, quam provinciae Synodus; omninò dicere oportet, ab ejsulmodi Concilij Provincialis iudicio dari adhuc recursum tum ad Dioeceseos Concilium, tum à fortiori ad Synodum Oecumenicam, tum etiam ad Papam absolutam clavium auctoritatem, Canone illo Nicæno nequidquam obitante: ita ut, tamen si verba Canonis illius, juxta novissimam Parisiensem editionem tali modo essent accipienda (quod h, qui excommunicantur ab alijs, haud debent ab alijs recipi ad Communionem) nihilominus ex propria illius vocis similium repetitivae significatione, oporteat, id intelligere de illis, qui paris solummodò, non autem superioris sunt auctoritatis.

§. II.

Canonis Nicæni expositio praesinuata firmatur ex variarum Synodorum decretis.

Elliesius praesentis Dissert. 2. §. 2. nicitur, intentum suum firmare ex sequentibus Synodorum decretis, quae mox demonstrabimus, nostram sententiam apprimè inservire.

Inducitur primò secunda Generalis Synodus Can. 2. Tom. 2. Conciliorum colum. 954. relata, administrationem rerum Ecclesiasticarum Synodo Provinciae vi praerogati decreti Nicæni commissam, affirmans sub his verbis: *Servatà, quae praescripta est, de gubernationibus regulà, manifestum est, quòd illa, quae sunt per unamquamque Provinciam, ipsius Synodus Provinciae administrat, sicut Nicæno constat decretum esse Concilio.* At inter ea, quae per unamquamque Provinciam occurrunt (substituit is Theologus) est Episcoporum delinquentium correctio & depositio. Hæc igitur ex sententiâ Nicæni & Constantinopolitani Concilij tota pertinet ad Synodum Provinciae.

Verum isthac argumentatione prorsus admissa, suppono imprimis, quae per unamquamque Franciae Provinciam occurrunt causae iudicariae, administrari à Regio illius Provinciae supremo Senatu. Hinc verò sciscitor ex illo Parisiensi Doctore, an ex illà Regij Senatùs auctoritate iudicariâ inferre auit, illam administrationem supremo in qualibet Provincia Senatui, in causis iudicarijs etiam

oritas
adtra
tolicu
VI
b.

criminalibus commissam, privativè ad Regem intelligi debere, ita ut dicendum sit, ex ea Regi ademptam esse & cumulativam & supereminentialem in administratione hujusmodi, causisque judiciarijs eidem annexis auctoritatem? Quomodo igitur Elliesius, utique negativè, respondebit ad isthanc quæstionem, eodem modo stabit in salvo auctoritatis Ecclesiasticæ Synodo Provinciali superioris, imò in Papa & Concilio Oecumenico supremæ, non cumulativa duntaxat, sed etiam supereminens potestas. Et hinc quando Innocentius III. in Epist. ad Victoricum Rhotomag. cap. 3. dicit: causas, vel contentiones inter Clericos tam superiores, quàm inferiores exortas, ab Episcopis ejusdem Provinciæ secundum Synodum Nicænam congregatis esse terminandas, absque tamen præjudicio Romanæ Ecclesiæ; immeritò contendit Elliesius, hanc clausulam indebitè superaddi; cum per ipsam rei naturam debeat subintelligi, dum non privativè ad Sedem Apostolicam accipiendus est ille Nicænus & Constantinopolitanus Canon, sed salvâ nedum cumulativâ, verùm supereminente etiam, clavius Cathedræ Apostolicæ Romanæ ex Christo concessarum auctoritate.

17. Secundò inducitur ex opposito Africanum Concilium in Epist. ad Celestinum, ubi sic eum alloquitur, Præfato debite salutationis officio impendit deprecamur, ut deinceps, ad vestras aures hinc venientes, non faciliùs admittatis, nec à nobis excommunicatos in communionem velitis admittere, quia hoc etiam in Nicæno Concilio desinitum, facile advertit Venerabilitas tua: nam etsi de inferioribus Clericis, vel Laicis videtur ibi præcavere, quando magis hoc de Episcopis voluit observari, ne in sua Provincia à communionem suspensi, à tua Sanctitate vel festinatò, vel præpropter, vel indebitè videantur communioni restitui, quia & nullâ Patrum definitione hoc Ecclesiæ derogatum est Africanæ, & Decreta Nicæna sive inferioris gradus Clericos, sive ipsos Episcopos suis Metropolitanis apertissimè commiserunt. Prudentissimè enim justissimèque providerunt, quæcumque negotia in suis locis, ubi sunt orta, finienda, nec unicuique Provinciæ gratiam S. Spiritus desuturam, quâ æquitas à Christi Sacerdotibus, & prudenter videatur, & constantissimè teneatur. Ex quo infert Elliesius, apertissimè constare, Episcoporum non secus ac Clericorum judicium in Concilio Provinciali, juxta Nicæni Synodi regulam, terminari debere.

18. Verùm præterquam, quòd illa judiciorum terminatio à Synodò Provinciæ faciendâ, juxta dicta superius nequeat privativè ad auctoritatem Concilio Provinciali superiori intelligi: sed salvam supponat nedum cumulativam, sed supereminentialem Concilij Diæceleos, & à fortiori Synodi Oecumenicæ, atque Petri Cathedræ Apostolicæ auctoritatem: meritò insuper in illis Africani Concilij literis annotandæ hic occurrunt sequentes clausulæ, tum quòd Patres inibi deprecantur Papam, ne deinceps faciliùs admittat, & ad communionem restituat à se, nempe Provinciæ synodò, excommunicatos. Quomodo autem hujusmo-

di deprecatio ad excommunicatos non faciliè admittendos subliteret, nisi illà Synodò fuisset in Romano Pontifice agnita superior auctoritas, cum cæteròquin non faciliè tantum illi non fuissent admittendi, sed nullo prius modo fas fuisset Papæ, illis à Synodò Provinciali ad ipsum recurrentibus, restituere communionem. Tum quòd in eadem Epist. dicatur, videri de inferioribus duntaxat Clericis, vel Laicis à Nicæno Concilio præcavere. At si hujus Concilij Canon per apertam litteram sanxisset etiam de Episcopis, quomodo videri posset, eo duntaxat cautum esse de inferioribus Clericis, vel Laicis? Atentiò quidem Canonis Nicæni ratione, ne scilicet per nimios ad Sedem Apostolicam ex remotioribus provincijs recursum, justo major fieri posset quietis Ecclesiasticæ perturbatio, subinferebant exinde Patres Africani, præterea Synodi intentioni ac menti consonum esse, ut de Episcopis etiam obviaretur, ne, qui in sua Provincia à communionem suspensi sunt, à Pontifice Romano vel festinatò, vel præpropter, vel indebitè restituantur communioni. Sed ad quid tantæ restrictiones adhibendæ fuissent ab Africanis, nisi isti agnovissent in Papa recursum ejusmodi admittendorum potestatem, cujus tamen circumspiciam deprecabantur moderationem ex causâ, quòd prudentissimè, justissimèque sit provisum, quæcumque negotia in suis locis, ubi sunt orta, esse finiendâ. Ad quomodò proinde circumspiciam moderationis rationem prudentialem, auctoritatis tamen Concilio Provinciali semper supereminens, minimè, peremptoriam respiciebat Cyprianus Epistolâ 24. in hæc scribens verba.

Cum statutum sit omnibus nobis, & æquam sit pariter ac justum, ut unicuique causa illic audiatur, ubi est crimen commissum, & singulis Patribus portio Gregij sit adscripta, quam regat quisque & gubernet, rationem sui adus Domino redditurus: oportet utique eos, quibus præsumi, non circumcurfare, nec Episcoporum concordiam coherentem suâ subdola & fallaci temeritate collidere, sed agere illic causam suam, ubi & accusatores habere & testes sui criminis possit.

Inducuntur tertio Canones Concilij Antiocheni à Synodò Oecumenicâ Chalcedonenâ, ac in Ecclesiâ universâ in auctoritatem admittuntur quorum decimus quintus ita habet. Si quis Episcopus de certis criminibus accusatus condemnatur à omnibus Episcopis ejusdem Provinciæ, cunctisque consonantes eandem contra eum formam Decreti protulerint, tunc apud alios minimè judicari, sed firmam concordantiam Episcoporum Provinciæ manere auctoritatem. Quòd si verò Episcopi non convenissent in unam sententiam, statim eadem Synodus Can. 14. ut Metropolitanus Episcopus à vicinâ Provinciâ Judices alios convocet, qui controversiam tollant, ut per eos simul & comprovinciales Episcopos, quòd justum fuerit, approbetur. An non igitur hic extat manifestè sancitum; ut omnis causa, ipsos etiam Episcopos concernens, Provincialis Episcoporum Synodi, si conveniant, vel si varent, finitimum orum, unâ & Comprovincialium arbitrio plenè terminetur, nullo relicto loco appelle

appellationis ad superius aliquod Ecclesiasticum tribunal?

21. Verum dum Elliesi gloriaris, eos Concilij Antiocheni Canones in auctoritatem admissos esse à Concilio Chalcedonensi, à quo tamen, *superius* asseverabas, extare statutum, ut à Synodo Provinciae detur recursus ad Synodum Diocesanos: quomodo absque aperta contradictione fas tibi fuit, asserere, quod ex praallegatis Concilij Antiocheni Canonibus, nullus postea relictus sit locus appellationi ad superius aliquod Ecclesiasticum Tribunal interponendae? Sicuti ergo Chalcedonense Concilium illos Antiochenos Canones non ita intelligendos censuit, ut per eos esset denegata appellatio, sed ab hac, utpote quae per ipsam rei naturam subsistebat, ibi abstraheretur, sicque adeo recursus adhuc pateret ad Concilium Diocesanos, ita planè, imò à fortiori, nullatenus dici potest, per eos Canones fuisse eliminata appellatio ad Sedem Apostolicam. Quinimò si, uti aperte profiteris, in ejusdem Concilij Antiocheni *Canone duodecimo ad majorem adhuc Synodum à Concilio Provinciae datur recursus, quando obtentum fuit ab Imperatore rescriptum, quo causa jam judicata retrahari jubebatur: an non Sedis Apostolicae major habendus fuisset respectus, ut eà jubente, causam retraheretur, ad alterius, Synodo Provinciae majus, ipsius etiam Apostolicae Cathedrae tribunal admitti deberet recursus? Eò vel maximè, quod *Canone sexto* Concilij Constantinopolitani esset quoque provisum: Si eveniret, ut Provinciales Episcopi crimina, quae Episcopo intentata suerant, corrigere non possent, tunc accederent ad majorem Synodum Diocesis illorum Episcoporum, pro hac causa convocatorum. Quidni ergo istud haberet locum erga sacrosanctum Apostolicae Cathedrae tribunal, vel jubente Papà, erga Concilium quoque Oecumenicum ipsius auctoritate convocandum.*

22. Quo igitur jure, mi Elliesi, audiendos contendis Orientales, quos dicit Occidentalibus successisse, quod vellent iudicia in Oriente finita (non utique coram alio, quam Sedis Apostolicae auctoritate insignito Tribunali) refricare: ideoque illos in Concilio Philippolitano fuisse conqueutos, quod Athanasius in Oriente damnatus, ad communionem ab Occidentalibus esset receptus; quam ob causam Orientales noluisse Occidentalibus communicare in Synodo Sardicensi, eò quod Episcopos à se damnatos non projecissent, sicque Concilio Orientis non tribuissent dignum honorem. Nunquid verò æquum fuerat, tam Orientales, quam Elliesium cum suis asseclis magis deferre Sardicensis Concilij Apostolicae auctoritatis, sicque Oecumenicae Synodi characterem dotari decretis proximè referendis, quam proprio suo iudicio, nullius Oecumenici Concilij, uti *basiliensis* visum est, definitione nixo? Nunquid ipsimet per Christum *Matth. 18.* constituta sanctioni deferre potius fas est, juxta quam universos Ecclesiae Episcopos, adeoque etiam Occidentalibus ipsos etiam Orientales in unum Oecumenicum, vicario

Christi penes Papam Romanum existente characterè insignitum, sicque universalis Ecclesiae repræsentativum Concilium, convenire oportet? Nefas igitur est, eam Orientalium ab Occidentalibus fieri & probari divisionem, per quam, juxta Eusebianorum detestabilem prætensionem, res Orientis non nisi in Orientali Concilio, res verò Occidentis, non nisi in Occidentali Synodo terminari deberent.

S. III.

Quid à Concilio Sardicensi de appellationibus ad Apostolicam Romani Pontificis Cathedram interponendis, fuerit sancitum?

23. Elliesius præsentis Dissert. 2. §. 3. præloquitur in hæc verba. Cùm Occidentales viderent ab Orientalibus iudicia quædam injustè in Episcopos Orthodoxos v. g. in Athanasium esse lata, cogitasse de Synodorum Provincialium auctoritate per Synodum Sardicensem imminuendâ; & idcirco non quidem jus appellationum, sed aliam prærogativam Pontifici Romano detulisse. Ita verò se habent præinsinuatî Sardicensis Concilij ad præfens institutum facientes Canones.

Canon III. Sardicensis Concilij.

24. Osius Episcopus dixit, illud quoque necessarium adijciendum est, ut Episcopi de sua Provincia ad aliam Provinciam, in quâ sunt Episcopi, non transeant, nisi fortè à Fratribus hujus invitati, ne videamur januam claudere charitatis. Quod si in aliqua Provincia aliquis Episcopus contra Fratrem suum Episcopum litem habuerit, ne unus è duobus ex alia Provincia advocet Episcopum cognitorem. Quod si aliquis Episcoporum iudicatus fuerit in aliqua causâ, & putat, se causam bonam habere, ut iterum Concilium renovetur, si vobis placet, S. Petri Apostoli memoriam honoremus, ut scribatur ab his, qui causam examinarunt, Julio Romano Episcopo, & si iudicaverit, renovandum esse iudicium, renovetur, & det iudices; si autem probaverit, talem causam esse, ut non refricentur ea, quæ acta sunt, quæ decreverit, confirmata erunt, si hoc omnibus placet, Respondit Synodus, placet.

Canon IV. Sardicensis.

25. Gaudentius Episcopus dixit, addendum, si placet, huic sententiæ, quam plenam sanctitate protulisti, ut, si quis Episcopus fuerit depositus iudicio Episcoporum, qui sunt in vicinia, & dicat, rursus sibi defensionis negotium competere, non prius in Cathedram alius substituat, quam Romanus Episcopus, causâ cognitâ, sententiam tulerit.

Canon V.

26. **O**Sius Episcopus dixit, placuit, ut, si quis Episcopus delatus fuerit, & congregati ejusdem Regionis Episcopi eum gradu moverint, ac veluti appellans confugerit ad beatissimum Romanæ Ecclesiæ Episcopum, & velit ipsum audire, & justum esse existimaverit, ejus rei examinationem renovari, Coepiscopis scribere dignetur, qui sunt propinqui Provinciæ, ut ipsi diligenter & accuratè singula perscrutentur, & ex veritatis fide de re sententiam ferant. Si quis autem postulet, suum negotium rursus audiri, & ad ejus supplicationem Romanam Episcopum movere visum fuerit, ut è proprio latere Presbyteros mittat, sit in potestate ipsius id, quod placuerit, & si decreverit Romanus Episcopus, aliquos, oportere, mitti, qui cum Episcopis sint judicaturi, habentes auctoritatem ejus, à quo missi sunt, & hoc ponendum est, si autem sufficere crediderit ad rei cognitionem Episcopi (lege Episcoporum sententiam) faciet, quod prudentissimo ejus consilio rectè habere videbitur. Responderunt Episcopi, quæ dicta sunt, placuerunt.

27. Quibus præsuppositis, audiamus Elliesium, illa Synodi Sardicensis decreta conferentem cum Nicæni & Antiocheni Concilij statutis, quæ, ait, convenire cum illis, quod Provinciæ Episcopis utrinque tribuatur primum circa Episcopos judicium: sed inter se dissidere, quod in Synodo Antiochena cautum fuerit, ut dissidentibus Provinciæ Episcopis, finitimi accerferentur; Concilij e contra Sardicensis Canonibus vetantibus, ne advocentur finitimi Episcopi.

28. Verùm is Parisiensis Theologus meritò debuisset, accuratiori examine expendere quantum dicti Concilij Canonem, in quo placitum fuit: *Ut, si Episcopi Regionis alterum coram se accusatum Episcopum de gradu suo dejecerint, ipso appellante, & confugiente ad Romanam Ecclesiæ Episcopum, in hujus stare arbitrio, scribere Episcopis, qui in finitimâ & propinquâ sunt Provinciâ, quatenus omnia diligenter requirerent, & juxta fidem veritatis deservirent.* An non igitur ex clarissima horum verborum litterâ patet falsitas asserti Elliesiani, ac si Concilij Sardicensis Canonibus vetitum fuisset, finitimos accerferi Episcopos ad judicium contra Episcopum à Concilio Provinciali latum revindendum, & pro causæ meritis definiendum, si placeret Romano Episcopo? An non hæc Canonis Sardicensis parte cum ejusdem subsequenter verbis collatâ, denuò patet, optimè inter se coherere, quod causa Episcopi ita posset à Provinciæ Concilio pro primâ instantiâ terminari, ut hoc tamen minimè obstante, jus esset confugere ad Romanam Ecclesiæ Episcopum, in cujus tunc esset arbitrio, vel finitimis tantummodò Episcopis causæ judicium committere, vel in hunc finem mittere Legatos de latere, habituros ejus, à quo destinarentur, auctoritatem? Quæ igitur ratione ex hoc, quod Concilium Antiochenum Synodi Provincialis de Episcopo aliquo dejiciendo sententiam trahi permi-

serit ad plenus, ex finitimis quoque Episcopis adaugendum Concilium; Elliesius inferre ausus est, ac si per hoc esset sublata facultas recurrendi ad Romanum Pontificem, cum tamen isto recurso etiam admissio, locus adhuc superesset illi ex finitimis Episcopis accerendis, per Synodum Antiochenam præscripto remedio?

Secundò. Sed pergit Elliesius, à Concilij Antiocheni statutis, in eo præsertim differre Sardicensis Synodi sanctionem, quod hæc definiat, posse Provincialis Synodi judicium in Episcopum latum renovari, si ita videatur Romano Pontifici, ad quem proinde confugere possit Episcopus damnatus, non quidem, ut ejus causa Romæ judicetur, sed tantum, ut ibi inquiratur, num causa ejus sit talis, quæ novum desideret examen. Et, si Romanus Pontifex intellexerit, causam in Provinciâ non satis examinatam fuisse, concedi ei, ut præter Episcopos Provinciæ ex finitimis Provinciis Cognitores tribuat, qui renovent examen, datâ etiam illi facultate, ut Legatos à latere mittat ad judicium istud posterius: Si verò intellexerit, causam non esse talem, quæ retrahendi debeat, mansurum firmum Provincie judicium.

Verùm in hæc Canonum Sardicensium summariâ relatione duo meritò dissolventur, tum quod eis aliqua cum Antiochenis Canonibus contrarietas affingatur: tum quod dicatur, à Provinciæ judicio eatenus duntaxat licere confugere ad Romanum Pontificem, ut ejusmodi tamen causa Romæ non judicetur. Sub hac namque assertionem, si intendat Elliesius, positivè excludi facultatem, per quam licet Romano Pontifici personaliter, seu in suo proprio tribunali, atque ad eò Romæ causam illam judicare, id proflus alienum est à sensu dictorum Canonum Sardicensium. Cum enim per istos agnoscat in Romano Pontifice facultas inquirendi de meritis causæ, ad effectum seu constituendi ex Provinciis finitimis cognitores, seu mittendi Legatos de latere tanquam delegatos judices, quomodo potest non implicite saltem ac virtualiter ibidem supponi potestas Pontificis, ad causam ejusmodi suo etiam judicio immediato terminandi, quippe cum facultas delegandi per ipsam rei naturam in delegante debeat necessariò supponere auctoritatem judicariam super causâ delegabili, per se, vel per Tribunal ipsum decidendâ?

Deinde ex antecedentibus constat, per Canones Antiochenos non fuisse positivè negatam Romani Pontificis facultatem, quam postea statuerunt Sardicensa decreta, sed ad hæc habuisse illam se duntaxat abstractè. Quia ergo abstractentium non est affirmatio, vel negatio, idcirco, quæ per Canones Sardicenses est sancita Romani Pontificis auctoritas, ad eam nullatenus contrariè se habebant Antiocheni Canones; sed intactam relinquebant, ceu ex ipsa natura quali præsuppositam Pontificis à Sardicensi Synodo postea expressam potestatem. Unde proflus concludendum est, Canones Antiochenos Concilio Provinciali potestatem judicij super Episcopis concedendo, minimè intendisse,

imò nullatenus potuisse, pernegare supereminentiorem tum Synodi Dioceseos à Concilio Chalcedonensi postea sancitam, tum Apostolicam Petri Cathedræ ex Christi concessione inexistentem auctoritatem.

32. At pro tertio contendit Ellicius. Illis Sardicensibus Canonibus novi quidpiam statui, veluti evincatur ex Osiij verbis; si vestra, inquit, dilectioni videtur, Petri memoriam honoremus. Ubi consulto animadvertendum esse, non dici, jus Romanæ Ecclesiæ conseremus, sed tantum, Petri memoriam honoremus, si vobis videatur. Quare commentitium esse horum Canonum explicationem, quæ nonnulli contendunt, verbis illis, Petri memoriam honoremus, significari, quod appellationes Episcoporum ad Summum Pontificem ceu Petri successorem, primatu ad eodè Apostolicæ auctoritatis dotatum, sint juris Divini. Cùm enim Osius non absolute, sed sub istâ clausulâ restrictivâ, si vobis placet, dixerit, Petri memoriam honoremus, fore consequens, quod præfatus Osius Synodi Sardicensis arbitrio permisisset Petri primatum, si iste sub ipsi verbis significaretur.

33. Verùm in eo, quod Osius efflagitabat à Sardicensi Concilio, ut juxta hujus placitum honoraretur Petri memoria: oportet, discernere id, quod juris, & quod facti erat. Circumspectam namque facti ponderationem respiciebat quæstio hujusmodi, utrum scilicet in eo rerum statu, quo Episcopi per Romanum Pontificem restituti denudè spoliabantur, insinulabanturque, appellando ad ipsum, criminâ cumulare criminibus; expediret, consultiusque videretur, placeretque ad eodè Patribus, Canone Synodali firmare recursum ad Sedem Apostolicam? Ad istam facti quæstionem applicandam puncto juris hæc in re versantis, utique debebat requiri placitum seu consultum Patrum in Concilio Sardicensi coadunatorum. Non ergo id, quod juris erat, nempe Romani Pontificis primatus, unâ cum appellationum ad Cathedram Apostolicam defendendarum jure per mittebatur Synodi Sardicensis judicio, sed jus illud pro indubitato supponebatur sub illis verbis, Petri memoriam honoremus. In quo enim isthæc Petri memoria se teneret, aperte declaratur quinto Sardicensi Canone, quo placitum Synodi exaratum habetur: *Vi ab his, qui causam examinarunt, Romano scribatur Episcopo, atque hoc judicante, renovandum esse judicium, ab ipso deputentur judices.* En igitur, Romano Episcopo haud novum illis Canonibus tribui jus auctoritatis judicariæ, sed causæ statum ita debere deferri ad ipsius judicium, ut ejus arbitrio flet deputatio Judicum. Atqui deputatio hujusmodi ad causam judicialiter decidendam supponit in delegante radicatum jam auctoritatem judicariam, quæ transfundi valeat in Delegatos. In aperto igitur est, illo Sardicensi Canone nihil novi sancitum esse pro judiciariâ Romani Pontificis auctoritate, sed hanc in Apostolicâ Petri Cathedrâ jam fundatam, supponi ad Episcoporum appellationes tum eoram suo tribunali judicandas, tum committendas Judicibus à semet delegandis.

34. Pergit pro quarto Ellicius præcitat in id

incumbere, ut probet: *Synodum Sardicensem jus revisionis tantummodo concessisse Romano Pontifici, non autem potestatem judicandi appellationes ab Episcopis factas.* Cujus asserti sui argumentum profert ex eo, quod Episcopus damnatus hoc unum sperare possit, tum ut judicium, seu Concilium renovetur ex Can. 3. tum ut Pontifici scribatur, quatenus ipse videat, num opus sit, judicium renovari, tum, si judicaverit, judicium esse renovandum, ut ipse det judices, non Romæ judicatos, sed ex finitimâ & propinquâ Provincia accersendos. Ex Can. 7. Unde Theologus ille Parisiensis concludit, Romanum Pontificem non habuisse jus causæ intrâ Curiam Romanam judicandæ, sed ad summum ipsi concedi, ut Legatum mittat ad secundum judicium. Nec inquirere Romanum Pontificem in suo judicio, utrum male vel bene judicatum sit, sed utrum causa sit talis, quæ iterum judicari debeat: nec confirmare judicium Provinciæ, rescindendo appellationem, sed tantum declarando, causam non esse talem, quæ iterum ventilari debeat, ceu potius non decernendo, ut iterum judicium renovetur.

35. Verùm, quomocumque, mi Ellicii, torquere nitaris sensum præad ductorum Sardicensium Canonum, universa molimina tua perimuntur, vel ex solâ illorum literâ nimis clarâ & aperta. Nam in tertio Canone expressè decernitur, ut, si Romanus Pontifex judicaverit, renovandum esse judicium, renovetur, ab ipsoque dentur judices. At contextus ostendit, in quo faciendâ sit ista renovatio judicij, nempe in causâ, in qua judicatus fuerat Episcopus, putans, se justam habere causam, ut judicium renovetur. Quandoquidem igitur ista renovatio judicij sit efflagitanda à Romano Pontifice, cujus tunc erit dare iudices, evidenter hinc evincitur, causam Episcopi judicati à judicio Provinciæ, ita devolvi ad judicariam Papæ potestatem, ut hanc delegare, sicque mediante suo delegato, in secundâ appellationis instantiâ terminare possit. Cui conformiter in Can. quarto ita sancitur, ut, cum aliquis Episcopus depositus fuerit eoram Episcoporum in vicinis locis commorantium judicio, ipse, si proclamaverit, agendum sibi Romæ, post appellationem ejus alter Episcopus non ordinetur, nisi causa fuerit in judicio Episcopi Romæ determinata. En igitur, quam clarè appellatio cum suspensivo etiam sententiæ à Provincialibus, seu finitimis Episcopis latæ effectu, concedatur ad Romanum Pontificem, cujus judicio sit causa determinanda. Hinc in subsequente Canone quinto statuitur, Episcopo à Regionis suæ Episcopis condemnato, & dejecto, ad Romanæ Ecclesiæ Episcopum appellante, ita stare debere in arbitrio ejusdem Summi Pontificis, ut vel solis finitimæ ac propinquæ Provinciæ Episcopis, vel suis de Latere Legatis, unâ cum illis causam terminaturis, faciat suæ judicariæ Potestatis delegationem. Quid ergo luculentius desiderari posset pro appellatione ad Romanum Episcopum à Concilio Provinciali per Episcopum ab hoc condemnatum interponendâ cum effectu tum suspensivo judicij prioris instantiæ

stantiæ, tum devoluto ad judiciariam Summi Pontificis auctoritatem cum potestate vel judicandi, causamque terminandi, vel dandi Iudices in partibus, vel mittendi etiam Legatos de latere, eisque impertiendi delegatam facultatem judicandi, unâ cum finitimâ, seu propinquâ Provinciæ Episcopis?

36. At pro quinto pergit Ellicsius, illos Canonem explicare per similitudinem sequentis exempli. Nempè sicuti, dum causa aliqua civilis in supremo Senatu Regio est terminata, non datur provocatio, sed qui manifestè oppressi sunt, aut contra formam Iudiciorum damnati, supplicem libellum Regi, ejusque Consiliarijs offerunt, à quibus non de ipsâ causâ judicatur, sed inquiritur, num causa sit bene & convenienter discussa, an non prævaluerit quorundam gratia, & ambitus, & an non manifestè læsa sit justitia, & si quod istorum vitorum in Senatûs judicio deprehenderint Regis Consiliarij, ad eosdem remittunt Iudices, jubentque, causam iterum examinari & judicari. Sic præterit ille Parisiensis Doctor, si Episcopus à Concilio Provinciæ depositus ostendere non possit, judicium in se injustè ac per violentiam contra præscripta Canonum esse latum, tunc in vi statutorum Sardicensium ei non concedi renovationem judicij, neque Romanum Pontificem judicare posse de causâ ipsâ, sed tantùm de judicio Episcoporum, nec inquirere, utrùm damnatus sit nocens, nec ne, sed utrùm sententia in ipsum lata, sit contra formam judiciorum, an non per vim extorta, aut ex odio & gratiâ sit profecta. At verò ab omnibus sciri, quantum sit discrimen inter jus istud *revisionis* decernendæ, & jus *appellationis* admittendæ; cùm appellatio causam in inferiori tribunali judicatam ad superiorem transferat in ordine ad litem executandam, & in suo tribunali definiendam, ita ut, quamdiu durat appellatio, sententia inferioris non possit executioni demandari.

37. Verùm ex Ellicsio hunc in modum ratiocinante disquiri inprimis, an, dum Regi suo super causis à Senatu supremo decisis conceditur *revisionis*, per hoc velit sublaturum jus *appellationis*? Eo ipso sanè, quòd Regi concedatur auctoritas de Senatu suorum judicij judicandis, nequit non ipsi concedi judiciaria potestas super ipsâ etiam causâ per Senatum præjudicatâ, cùm hæc non minùs, ac illud Senatûs judicium contineatur spherâ judiciariæ Regi inexistentis auctoritatis. Pari ergo ratione jure *revisionis* penes Summum Pontificem erga Concilij Provincialis contra quempiam Episcopum, latam sententiam præsupposito; ex hoc ipso jure auctoritatem Synodo Provinciali superiorem subinferente, rectè concluditur jus quoque *appellationis* super causâ Episcopi ab ejusmodi Concilio præjudicatâ, sed per *appellationem* devolutâ ad tribunal judiciariæ Romani Pontificis auctoritatis in causis Ecclesiasticis supremæ, ex cujus proinde stabit arbitrio, causam eo modo devolutam, vel per se, vel per Delegatos suos, seu Iudices à se constitutos *ultimatè* terminandi.

38. Cujus ulteriorem rationem accipe Ellics

ex ipsa per temet allatâ *appellationis* definitione. An non enim causa in Provinciæ Synodo judicata, vi *quarti Canonis Sardicensis*, per *appellationem* ita transfertur ad tribunal Romani Pontificis, ut hujus judicio sit determinanda, ac intereâ sententia Synodi Provincialis de aliquo Episcopo deponendo lata, nequeat demandari executioni? Quia porrò, mi Ellicsi, contendis, hoc fieri per modum duntaxat *revisionis*, quâ judicium Episcoporum in Provinciæ Concilio præjudicatum, à Romano Pontifice judicetur: nunquid per hoc dilucidè jam fateris, tribunal Romani Pontificis esse superius, non singulorum duntaxat Episcoporum tribunali, sed horum in Provinciali Concilio aggregatorum judicio? Quid ergo, quæso, *juxta appellationis* à temet allatam definitionem deest, quò minùs stricta per *Canonem quartum Sardicensem* dicatur sancita & comprobata, à Concilio Episcoporum Provinciæ ad Romanum Pontificem *appellatio*?

Quibus ita se habentibus, pro sexto facile evanescent, quas posteriores Ellicsius facit exceptiones. Inprimis dum in *Canone quarto Sardicensis Concilij* decernitur, si *Romanus Episcopus judicaverit, renovandum esse judicium Provincialis Concilij, & ab ipso Iudices esse dandos*; per hoc intelligi Iudices, qui non Romæ, sed in provinciâ, unâ cum hujus Episcopis retractent judicium ab illis priùs latum.

Verùm isthuc integre concessio, noscitur jam esse in confesso, quòd non de circumstantijs duntaxat, uti Ellicsius priùs contendebat, sed de substantiâ judicij retractandâ disponitur in Concilio Sardicensi, agnoscens in Romano Pontifice auctoritatem dandi Iudices pro causâ novâ discussione ac terminatione. An non igitur hinc etiam elucet causâ in inferiori tribunali judicatâ devolutio ad superius Pontificis Romani suam auctoritatem delegaturo tribunal? Quando idem porrò Ellicsius excipit, *Romanum Pontificem juxta Canones Sardicenses non aliter infirmare posse judicium à Concilio Provinciæ latum, nisi indicendo aliud judicium*; nunquid per hoc dilucidè profiteri dicendus est, quòd in *quarto Sardicensi Canone* statutorum habetur, ut scilicet post *appellationem* Episcopi à Provinciæ Concilio depositi, ita debeat suspensivus effectus de alio non ordinando prævalere, ut hæc suspensio non priùs sit relaxanda, quam causa fuerit determinata in judicio Romani Episcopi? Nunquid verò hinc *strictè* etiam à Provinciæ Concilio ad Romanum Pontificem *appellationis* vires prolixè integræ dignoscuntur? Quando præterea Ellicsius contendit, *judicij à Concilio Provinciæ lati ex appellatione ad Pontificem Romanum facti à suspensivum effectum, non tollere Episcopi appellantis depositionem, sed prohibere, ne alius intereâ in ejus locum ordinetur Episcopus*: cuperem hinc ab ipso edoceri, ex quo adeò fundamento ista nova Episcopi suscectio impediatur, nisi ex hoc, quòd jus Episcopatus ob interpositam *appellationem* non fuerit sublaturum ab Episcopo, quem deponendum judicaverat Provinciæ Synodus? An non igitur effectus præjudicij à Pro-

à Provincia Concilio lati, quoad depotionem juris Episcopalis peremptoriam suspensivus integre subsistit, in vi illius ad Romanum Episcopum interposita appellationis? Quando denique Ellicius excipit, vi Canonum Sardicentium non statat, ut in Concilio Romani Pontificis determinetur causa per appellationem delata ad eius iudicium, sed ut inquiratur, an causa sit retrahenda in Provincia, nec ne: vellem, ut hic Theologus accuratius expendisset quartum & quintum dicta Synodi Canones, per quos stat in arbitrio Pontificis, tum causam determinandi in iudicio suo Romano, tum eam delegandi vel Provinciae Episcopo condemnato propinquae, vel una cum istius Antistitibus suorum de latere Legatorum iudicio. Quo ita constituto, quid luculentius adferri possit pro appellationis per Episcopum à Concilio Provinciae depositum ad Romanum Pontificem interponenda iure demonstrando? Et hinc dignoscitur dilucidè evanescere hæc quoque Elliciana exceptio, ac si in illis Canonibus nomen appellationis non esset strictè accipiendum, sed late pro quolibet confugio ad superiorem.

41. Nihilominus pro septimo. Cum Ellicius jam factus sit, ex Sardicentis Concilij Canonibus evinci jus confugij à Provinciali Synodo Episcopum deficiente ad Romanum Pontificem tanquam superiorem: perquiro ex ipso, in quo principio sit fundatum hoc jus confugij? Istud equidem in presentis cap. §. ultimo, discutimus ex instituto: impræsentiarum tamen sufficiat, id reducere in Cathedrâ Apostolicâ à Romano Pontifice possessâ, & super universos Ecclesiæ Episcopos, agrumque causas protensâ supremam auctoritatem. Quâ præsuppositâ, uti nefas foret, Regi Franciæ supremo Monarchæ revisionis duntaxat, non verò appellacionum, à Senatibus per Regnum suum, cum supremi etiam tribunalis iure constitutis, ad suam Majestatem interponendarum jus attribueret: sic profectò nefas erit, in præallegatis Sardicentibus Canonibus vocem appellacionis non nisi sub restrictiori significatione accipere, atque coarctare velle ad præcizam revisionem. Cæterum circa Sardicentes Canones plura adhuc differendi locus supererit in subsequentijs.

§. IV.

Quanam circa appellacionis ad Romanum Pontificem Episcoporum recursus, post Sardicentem Synodum sancita fuerit disciplina?

42. AB Ellicio sua presentis Dissert. 2. §. 4. inducitur primò aliqua Canonum Sardicentium immutatio facta à Concilio Chalcedonensi, tum Canone 9. ita se habente: Si Clericus cum proprio, vel etiam alio Episcopo negotium, aut litem habeat, à Provincia Synodo iudicetur: si autem cum ipsius Provinciae Metropolitanano Episcopo, vel Clericis controversiam habeat, Diæcesis Exarchum adeat, vel Imperialis urbis Constantinopolis Thronum, & apud eum litiget. Tum Can. 17. cuius tenor est talis: Si quis autem injuriâ

afficiatur à proprio Metropolitanano, apud Exarchum Diæcesis, vel Constantinopolitanam Sedem litiget. Circa quos equidem Canones vitum est Petro de Marca, Parisiensi Archiepiscopo, in vi illorum tribui Constantinopolitano Patriarchæ omnium omnino, qui erant in Oriente, Metropolitanorum iudicium: Ellicio econtra arbitrate, mentem non fuisse Concilij Chalcedonensis, ut Metropolitanus Exarchatui Alexandrino & Antiocheno subiecti, traheretur ad iudicium Constantinopolitani Episcopi, sed illas sanctiones decernere duntaxat de Metropolitanis Asiæ, & Ponticæ Diæceseos.

43. Verum quomodocunque accipienda videatur illa Chalcedonensis Constitutio, nihil propterea derogatur Episcoporum ab Orientalis Concilij Provincialibus damnatorum recursui ad Apostolicum Romani Pontificis tribunal, sed hic potius inde firmatur. Etenim ille ad Diæcesis Exarchum, vel Constantinopolitanam Sedem contra Metropolitanos recursus incepit habere locum, ex quo huic Sedi concessa fuit præminencia Patriarchalis dignitatis. Quòd si ergo in Romano Pontifice non tam consideretur Patriarchalis per Occidentem prærogativa, quam Apostolicus per totum Christianum orbem Primatus, licebit per illius Chalcedonensis sanctionis argumentum à fortiori concludere, fas esse, ad ipsius supremum quibuscunque Ecclesiasticis iudicijs supereminens tribunal in casu gravaminis à quocunque Ecclesiastico Iudice ab ipsomet etiam Provincia, sive Diæceseos Concilio illati, appellando recursum habere.

44. Ab Ellicio inducitur secundò Editum Gratiani Imperatoris ad preces Synodi Romanæ pro compescendâ Ursicini factione latum sub hoc tenore: Volumus, ut quicumque iudicio Damasi, quod ille cum Concilio quinque, vel septem habuerit Episcoporum &c. si iniuste voluerit Ecclesiam retinere, ut qui evocatus ad Sacerdotale iudicium per contumaciam non visset, aut ab Iustrius viris præsebis Prætorio Galliæ, atque Italiae, sive à Proconsulibus, sive vicarijs auctoritate adhibita, ad Episcopale iudicium, ut ad urbem Romanam sub prosecutione proveniat: aut si in longinquiribus partibus alicujus ferocitas everserit, omnis ejus cause dictio ad Metropolitanam in eadem Provincia Episcopi deducatur examen, vel si ipse Metropolitanus est, Romam necessario, vel ad eos, quos Romanus Episcopus Iudices dederit, sine dilatione contendat. Quid si vel Metropolitanus Episcopi, vel cuiuscunque iniquitas est suspecta, aut gratia, ad Romanum Episcopum, vel ad Concilium quindecim finitimorum Episcoporum accersitum, liceat provocare, modo ne post examen habitum, quod definitum fuerit, integretur. Quam Imperatoriam legem præauctus Parisiensis Theologus conferendo cum Sardicentis Concilij constitutionibus, subinfert: nonnulla ibi tribui Romano Pontifici, quæ Sardicentis Synodus ipsi non tribuerat, nempe tum ut causas Episcoporum Galliæ atque Italiae, nec non Metropolitanorum in longinquiribus Provinciae partibus degentium possit ad se evocare: tum ut is, cui suspensa est gratia, vel iniquitas Metropolitanus, sive

sive Provinciæ Episcoporum, possit immediate ad Romanum Pontificem provocare. Contra quam proinde Legem Imperatoriam, idem Elliesius excipit, quod nunquam fuerit promulgata, nec usu recepta.

45. Verum quia illud Gratiani editum est latum ad preces Romani Concilij, auctoritatisque in Pontifice Romano à refractarijs sprete mantentionem, Imperatori ceu Ecclesiæ Romanæ Advocato incumbentem decernit, idcirco haud est contemnendum; ejus tamen expositio, quatenus in ordine ad Gallias ac Italia Metropolitanos, prætenetur disponere de Patriarchali Romani pontificis intrâ Occidentem præeminentiâ; merito rejicienda est: sed perinde, ac de Sardicenis Canonibus constat, dicenda est illa Gratiani lex de Apostolicâ, non autem Patriarchali Romani Pontificis auctoritate loqui: cujus evidens est argumentum, quod extendatur etiam ad longinquiores, extra Occidentem scilicet positas Provincias, ac Metropolitanas, cujusmodi extensio neque Metropolitanæ, neque Patriarchali dignitati, sed Apostolico Romanæ Ecclesiæ, per Christum sancito Primatui competere dignoscitur.

46. At pro tertio excipit Elliesius. A se nequam concedi, quod, uti Gratiani lex sancire videtur, Gallias Metropolitanas, omisso medio, subiecti unquam fuerint Romani Episcopi iudicio. Tum quod Gallicani Antistites Canones Nicænos, Antiochenos & Africanos, nec non licet seriùs, Sardicenses in auctoritatem admiserint, & pro regulâ eos habuerint, per quos administratio Provinciæ, iudiciumque Metropolitanæ ipsius Synodo defertur. Tum quod lex Gratiani nusquam à Pontificibus Romanis allegata legatur, quamquam illi nihil non moliti fuerint, ut iudicia Episcoporum ac præsertim Metropolitanorum ad se traherent. Tum quod Innocentius I. in Epist. ad Valerianum disertè asserat, omnes omnino causas Gallias non ante iudicium Provinciæ ad Sedem Apostolicam referri debere. Tum quod innumeris exemplis constat, Metropolitanos à Synodo Provinciæ dejectos fuisse: ipsam etiam Gallicanâ Ecclesiâ Canonibus suis, nempe Synodi Aurelianensis III. Can. 4. & 15. id sanciente.

47. Verum, dum is Theologicæ Parisiensis facultatis Doctor unicè jam negat, Gallias Metropolitanas, omisso medio Provincialis Synodi, fuisse subiectos Romani Episcopi iudicio; vel ex hoc evincitur, fateri Metropolitanorum Gallicanæ Ecclesiæ erga Romani Pontificis tribunal in secunda appellationis instantiâ subjectionem. Quare totum præsens institutum nostrum ex hac ipsius confessione videtur evidens, ipsomet insuper consistente, Sardicenses Canones, licet seriùs (quamquam antiquæ Gallicanæ Ecclesiæ erga Romanam Apostolicam Sedem Religio, neque hanc moram faciat credibilem) fuisse in Francia admissos in auctoritatem, habitosque pro regulâ, unâ cum Nicænis & Antiochenis Canonibus: quos superius ostendebamus, nihil præiudicij fecisse tum supereminentiâ, tum cumlativâ cum Me-

tropolitans & Provincialibus Concilijs, iudicialis super Episcopis quibuscunque Apostolicæ Sedis auctoritati.

Sed mirum est, Elliesium ex eo, quod Romani Pontifices legem Gratiani nusquam allegasse legantur, contendere, statim extinxisse fuisse. Cùm enim brachium læculare Imperatoris ceu Advocati Romanæ Ecclesiæ semper extiterit in potestate Summitum Pontificum, quid opus fuerat ad hoc implorandum, allegare Gratiani legem, quando ipsæ auctoritatis Apostolicæ vires ad id obtinendum (ut lege factitatum noscitur) privaverant? Quando porro Innocentius I. loci cit. asseruit, Gallias causas majores non ante iudicium Synodi Provinciæ, vel post Episcopale iudicium referendas esse ad Sedem Apostolicam: oportet, in hoc discernere inter id, quod iuris est, & quod secundum prudentiâ ac benignitatis Apostolicæ ordinationem est facti. Huius namque posterioris ratio, ut plurimum exposulabat, ut priusquam causæ Ecclesiasticæ devolverentur ad Sedem Apostolicam, in quarumcunque Provinciarum partibus ventilerentur: quamvis attento iure Occidentis in Papâ super cunctas Ecclesiarum causas supereminentis Apostolicæ auctoritatis, in hac fundaretur non pro appellationis duntaxat, sed primâ quoque iudicij instantiâ, iudicialia etiam cumulativa potestas, cum quâ tamen optimè cohæret potest Synodi Provinciæ tribunal, ad Metropolitanos deprecandos in primâ instantiâ præpotens, conformiter præinsinuatis Gallicanæ Ecclesiæ Canonibus, speciatim capir. Carolin. lib. 7. tit. 251. ubi decernitur, ut, si adversus eiusdem Provinciæ Metropolitanum Episcopus, vel Clericum habuerit querelam, petat Primatem, & apud ipsum iudicetur, aut apud Sedem Apostolicam. Quid proinde clariùs adduci posset, ad ipsius etiam Apostolicæ Sedis iudicialiam potestatem cumulativam cum Primatis Galliarum, (adeoque Provincialis etiam Synodi) tribunalii comprobendam? Quas porro Elliesius adversus Christiani Lupi argumenta impræsentiarum profert exceptiones, has non tam præterire, quam paulisper differre, ac inserius discutere placuit, ubi præsertim, de Africanæ Ecclesiæ, hanc in rem prætensionibus differendi major se offeret occasio.

Interea pro quarto haud prætermittendum est, quod Elliesius in præfati §. 4. adversus S. Leonem Papam conqueritur, ac si iste Pontifex contra Canones Sardicenses contendisset, primam cognitionem causæ Metropolitanorum ad Sedem suam pertinere, appellationem à Synodo Provinciæ faciendas, posse à se Romæ iudicari.

Verum ex præallegatis Canonibus Sardicenis manifestè constat, Romano Episcopo esse potestatem Episcopi à Provinciæ Synodo dejecti causam post appellationem, vel in iudicio suo determinandi, vel ejus decisionem finitimæ Provinciæ Antistitibus, vel etiam suis à latere Legatis committendi. Et dum Metropolitanus intrâ Occidentem, nulli præter Romanum Episcopum Patriarchæ seu Exarcho

cho subiecti, de jure agnoscunt Papam, tanquam suam ex Sedis Apostolicæ Primatu immediatum Superiorem, quomodo prima causarum ipsos concernentium cognitio, non attribuenda esset eidem Romano Pontifici, Canonibus Sardicenis Concilij (uti ex ipsorum patet littera) nequidquam in contrarium statutibus? Ad cujusmodi proinde, imò majora adhuc Sedis Apostolicæ jura manuteneunda, Imperator à S. Leone imploratus, ceu Ecclesiæ Romanæ Advocatus, isthanc edidit sanctionem: Ne scilicet quid tam Episcopis Gallicanis, quam aliarum Provinciarum contra veterem consuetudinem liceat, sine viri Venerabilis Patris Urbis æternæ auctoritate tentare, sed illis omnibus pro lege sit, quidquid sanxit, vel sanxerit Apostolicæ Sedis auctoritas, ita ut quisquis Episcoporum ad iudicium Romani Antistitis evocatus, venire neglexerit, per moderatorem eiusdem Provinciæ adesse cogatur.

Sed quid pro quinto ad istam sanctionem respondeat Ellicius, lubeat ex ipso audire. Ait enim, legem illam, tamen ob Galliam fuerit specialiter condita, non esse in hoc Regno observatam: imò ipsos etiam Romanos Pontifices Leonis Successores appellationes tantum causarum, in Provinciis iudicatarum, ad se traxisse, soloseque Metropolitanos immediatè à se iudicari postulasse, reliquorum Episcoporum iudicio Metropolitanis, & Provinciarum Episcopis relinquentes: quamquam Vigilius in Epist. ad Eucherium, & Pelagius in Epist. ad Ioann. Constantinop. quarumlibet appellationum ad Romanam Sedem ante Provinciæ Episcoporum sententias, iudicia sibi reservaverit, si ij, qui iudicandi erant in Provinciæ Synodo, ante hujus cognitionem provocaverint ad iudicium Romani Pontificis.

Addit is Theologus, Gregorium quoque Magnum duo sibi vindicasse, nempe tum appellationes à iudicijs Episcoporum in Provinciis, circa quas liberum esse sibi, arbitratus est, vel eas Romæ iudicare, vel iudicandas in Provinciam remittere: tum primam cognitionem causarum, quæ Metropolitanos atinebant, quas sibi reservari voluit, si quis contra Metropolitanum, inquit lib. 7. Epist. 8. aliquid causa habuerit, ob hoc Sedis Apostolicæ petat iudicium, quod per Canones antiquorum Patrum est institutione permittum. Subdit denique, per tempus illud, quod à Leone ad Gregorium effluxit, Sardicenses Canones in auctoritatem esse admissos, & Episcopis ad Sedem Romanam appellantis post iudicium Provinciæ, concessum fuisse, ut illic iudicarentur.

Nunquid autem pro sexto illa Summorum Pontificum primam etiam super Metropolitanis cognitionem sibi vindicantium praxis, dicenda est pugnare cum Lugdunensi Concilio anno 567. primam circa Episcoporum causas cognitionem Metropolitanis concedente? Præterquam quod isthoc primæ circa Episcopos instantiæ iudicium, dici queat cumulative spectasse tum ad Metropolitanos, tum ad Romanum Pontificem, utpote, cujus Oecumenica auctoritas non sit supereminens dumtaxat, sed etiam concurrens cum qualibet inferiori

eidem subordinatâ jurisdictione Ecclesiasticâ: dicendum planè est, ab Ellicio ineptè notari quandam prætacti Concilij Lugdunensis cum Romanæ Sedis præinsinuatâ praxi contrarietatem; quippe cum ista de Episcopis per Metropolitanos iudicandis, illa verò de Metropolitanorum, vel etiam Episcoporum ante Provinciæ iudicium ad Romanum Pontificem provocantium causis disponat: illo ipso Theologo Gallicano insuper fatente, circa annum 374. extare exempla nonnulla appellationum in Gallia ad Romanam Sedem, fuisseque hanc consuetudinem, diu post hanc ætatem capitulis Adriani I. & capitulis Caroli Magni in Gallia receptis cap. 13. firmatam, cui proinde haud potuit derogari per Concilij Francofordiensis Canonem sextum, utpote qui contra Ecclesiasticam immunitatis jura, Clericorum provocaciones à Metropolitanis ad Principem perperam admiserit.

Sistendo præterea intra Galliæ Regnum pro septimo, Ellicius præsentem pag. 132. in Decretales octavo labente, vel nono incipiente sæculo editas, imposturâ eas redarguendo, improbè invehitur, eò quod in ijs non modò jus appellationis Romano Pontifici tribuatur, sed etiam à nonnullis earum iudicium Episcoporum Synodis Provinciæ interdicatur, in consulto Episcopo Romano, & sine Sedis ejus auctoritate assumendum. Quas proinde Decretales à Summis Pontificibus (in quorum gratiam calumniatur, esse confictas) avidè acceptatas, & ubique promulgatas esse, in primis verò à Nicolao I. in Epist. ad Episcopos Galliæ in causa Rotady Suejionensis. Sed Gallicanos Episcopos ferre minimè potuisse prætacti Nicolai, Episcopum se inconsulto, à Provinciæ Synodo de peni potuisse negantis propositionem: tamen ei non negarent appellationes, seu Episcoporum confugia, secundum Canones Sardicenses faciendâ & expediendâ. Pariter Adrianus II. in causa Hincmari Laudunensis adduxit auctoritatem earundem Decretalium, quibus tamen non attentis, Gallicanos Episcopos ad Hincmarum deponendum processisse, ait Ellicius, ulterius asseverans, dictos Episcopos Romam propter eâ vocatos, parèere venisse, Sardicensis Concilij decreta pro se allegando. Et quia his minimè obstantibus, Summi Pontifices Romam vocabant Episcopos Gallicanos, Hincmarum Rhemensem nomine Caroli Calvi egregiam scripsisse Epistolam, quâ disciplinam à Nicænis & Sardicenis Canonibus sancitam defenderit, & novam fœtis (per calumniam ita vocitatis) Decretalibus inductam rejecerit, solemniter adversus eam protestando.

Verùm in eo in primis, quod Ellicius Decretales tam calumniose tractet, vix dignus est integri Theologi nomine, dum earundem auctoritas ex Catholicorum Canonistarum ac Theologorum in publicis etiam Scholis, & probatis Universitatibus concordî sententiâ, maximum habere pondus jam dignoscitur. Quod autem in causis Episcoporum primæ quoque instantiæ iudicium, absque Sedis Apostolicæ auctoritate, non sit permittendum

54.

55.

dum Provinciae Concilio, quin ad Romani Pontificis tribunal in vi praedictarum Decretalium revocari queant; hoc Eliesius cum Gallicanis Episcopis immerito contendit, repugnare Sardicenis Canonibus. Quae enim auctoritate nisi Apostolica, Oecumenicis per Christivarium, Papae in terris proprium nomen, seu formam sui constitutivam subsistentibus Concilijs, Divinitus impertita, illi Canones primam iudicij erga Episcopos instantiam Provinciae Synodis concedebant? Nam verò rationi consentaneum est dicere, ex Canonibus illis factum fuisse qualemconque Apostolicam, ex qua tamen subsistere debebant, auctoritatis tum Concilio Oecumenico, tum etiam extra Concilium Pontifici Romano inexistentis diminutionem? Hoc asseverare foret perinde, ac si diceretur, substantificum illorum Canonum principium fuisse per hos evacuatum seu peremptum, quod planè absurdissimum esse, luce meridiana clarius apparet. Quare in vi Canonum Sardicensium non nili ex Apostolicâ auctoritate subsistentium, quatenus Concilio Provinciali primam iudicij erga Episcopos instantiam permittebant, nihil obstaculi fuit positum, quò minus per eandem Apostolicam auctoritatem seu Concilio Oecumenico, seu Papae inexistentem, statui posset, ut iudicia Episcoporum in Primâ etiam instantiâ Romam vocarentur, vel non nili sub aliquo Pontificis Romani desuper consulendi moderamine, valerent decidi à Provinciae Synodo.

56.

Hoc utique pro octavo integerrimæ profectò rationis trutinâ expendebant Gallicani Episcopi, quos, minus decenter ac prolixus indecorè ait Eliesius, sub tertiâ Regum Francorum Dynastiâ ita molles fuisse, ut sæpe sæpius passi sint, Episcopos Gallicanos apud Romanos Pontifices primùm accusari, & ab iisdem Romam vocari, ac ibidem iudicari contra antiquos Canones (quæ tamen contrarietas est ficta) morelque in Galliâ receptos: Pontifices quoque Romanos tunc temporis caufarum omnium majorum, in primâ etiam instantiâ Romæ iudicandarum, privilegium auctacter sibi vindicasse. Sic enim Leonem I. in Epist. 4. ad Africanos negare, Episcopos sine sententiâ Romani Episcopi damnari posse, vel deponi, eò quòd sanctis Canonibus esset institutum, ut omnium Ecclesiarum majores & difficiliores caulae, per sanctam & principalem beati Petri Sedem à Successoribus eius definirentur. Gregorium VII. in *Diatu* suo magnâ confidentiâ affirmare, quòd Papa solus possit deponere Episcopos, vel reconciliare. Ac demum Innocentium III. asseruisse, jure *Divino* sibi competere depositiones, cessiones & degradationes Episcoporum. Quin etiam tempore Concilij Basileensis rem eò rediisse, ut levibus omninò de causis partes Romam vocarentur etiam ante iudicium in Provinciâ latum; utque post iudicium, vel tempore iudicij, frivole appellaretur: cui malo remedium afferre conatos esse Basileensis Concilij Patres *Sess. 31.*

Verùm cujus auctoritatis pro tunc fuerit Basileense Concilium, legitima Oecumenicæ Synodi caractere jam destitutum, ex ipso, quæ circa secundum Cleri Gallicani articulum diserebamus, liquidò constat, ut propterea posset meritò hinc præteriri. Nihilominus, ut ostendatur Eliesianarum in præsentis etiam quæstionis statu contra auctoritatem Pontificiam exceptionum infirmitas; ob oculos ponimus ipsissimum illum, quem Eliesius prædictus profert Sanctionis prædictæ sententiam, sub hisce relatum verbis; statuisse nempe Synodum, *ne quisquam amplius Romam vocetur, aut ad Romanum Pontificem ante iudicium Ordinarij provocet, sed ut omnes caulae, exceptis majoribus in jure expressis, & electionum Ecclesiarum Cathedralium & Monasteriorum, primò in Provinciâ iudicentur, deinde ut nulla fiat appellatiô gravamine, sed tantùm post iudicium terminetur &c.* En igitur de minoribus duntaxat, non autem de majoribus Episcoporum causis Romam non statim evocandis, agi in illâ Basileensi sanctione, prout eruditissimum quoque Parisiensis Facultatis Doctorem profiteri, ipse Eliesius fatetur.

Sed longius adhuc progressus pro non confretur, Concilium Tridentinum *Sess. 24. de Reformat. cap. 5.* omnem prorsus iudicandorum Episcoporum potestatem alijs ademptis, solique Pontifici Romano reservasse sub hisce verbis: *Causæ criminales graviore contra Episcopos, etiam hæresis, quod abstr. quæ de pœnit. aut privatione digne sunt, ab ipso tantùm Summo Pontifice cognoscantur & terminentur.* Subiit ille Parisiensis Theologus, hoc unum, imò principium videri ex capitibus discipline, in Concilio Tridentino sancitæ, quod à Gallicanâ Ecclesiâ improbatum fuerit. Verùm in hoc, & quovis alio intrâ Concilium Oecumenicum, infallibili Spiritûs S. assistentiâ munitum, sancito disciplinae sacrae decreto, oportet distinguere obligationem, tum in fide radicatâ, *moraalem* virtutis cuiuspiam honestatem præferentis *specificatiônis*, tum prædictæ ex prudentiali circumstantiarum *moralium* conveniente circumspectione statuentis, quoad exercitiij necessitatem. Ad hanc equidem exercitiij *moraalem* necessitatem seu obligationem *prædictam*, requiritur legis promulgatio ex varijs circumstantijs prudenter pensanda: cujus intermittendæ consilium, talibus quandoq; rationibus *moralibus* inniti potest, ut prudentiæ prolixus consentaneum sit, ne intrâ Provinciâ quampiâ, seu Regnum ejusmodi Legis obligatio fuerit *actualiter* introducenda: de qua proinde *actuali* intrâ Galliâ Regnum per præsumptam præsertim Legislatoris voluntatem non introductâ prædicti Tridentini decreti obligatione, nolumus hinc disserere.

At sufficiat, decretum illud à sacrosancto Concilio Tridentino sancitum, attentâ eadem in fidei principijs radicatâ, & virtutum *moralium* honestati consentaneâ, *specificatiône*, sive quoad *specificatiônem* (uti Theologi loquuntur) necessitate, ita se habere, ut ab omnibus Concilij Oecumenici, Spiritûs S. allu-

S. V.

assistentiâ muniti infallibilitatem agnoscentibus Theologis comprobari debeat; nefasque adeo sit, illud ceu à fide ac Religione alienum reprobare, quamvis actualem sui in exercitio obligationem intrâ Galliam ex defectu v. g. promulgationis, non obtinisset.

Ex quo proinde honestatis, & quoad specificationem in fide ac religione radicatum, necessitatis moralis fonte pro decimo indubi scaturiebant varij, quos Ellicius pergit enumerare, præfenti instituto convenientes, publicos etiam actus: quantumvis aduersus illos postmodum reclamasset Clerus Gallicanus. Haud leve scilicet, (ait idem Parisiensis Theologus) fuisse libertati Gallicanæ Ecclesiæ infictum vulnus temporibus Cardinalis Richelii, cum is Breve quoddam Apostolicum obtinuit ab Urbano VIII. à quo quatuor Episcopi Gallicani sunt delegati, quorum operâ Episcopos quosdam ex Aquitania & Aremoricâ maiestatis reos deijci procuravit. Et licet super hoc actu Cleri Gallicani conventus fuerit protestatus, hæc tamen protestatio non in tantum prævaluit, quin Episcopi Gallicani in causâ Janenij postmodum à Sede Apostolicâ iudicium poposcerint, hæc præfati: *Majores causas ad Sedem Apostolicam referre solentis Ecclesiæ mos est, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuo retineri pro suo iure postulat, æquissima huic legi obsequentes, de gravissimo circa Religionem negotio Sanctitati sue scribendum esse, censuimus.*

Tametsi autem pro undecimo Antistites Gallicani factum hoc suum posthac anno 1660. excusâ int, eò quòd tunc temporis Synodus, aut conventus Generalis Cleri Gallicani haberi non potuisset, & idcirco necesse fuisset, ad ejusmodi remedium recurrere. Nihilominus postmodum in causâ quatuor Episcoporum, qui accusabantur ut minus obsequentes constitutioni Innocentij X. & Alexandri VII. circa quinque Janenij propositiones emisse; ipsemet Christianissimus Rex, teste Ellicio, petijt à Pontifice Alexandro VII. ut duodecim Episcopos in Gallia nominaret, qui de quatuor illis Episcopis, omni appellatione remotâ, judicaret. Unde clarum deducitur argumentum, Episcoporum iudicium, cum potestate delegandi, fuisse in Papâ recognitum ab ipsomet Galliarum Rege. Nec obitare potest, quòd idem Christianissimus Rex indignè tulerit responsionem à Romanis factam, mentem Pontificis fuisse, ut unus tantum nominaretur Episcopus, velut Executor iudicij Romæ lati, in gratiam tamen Regis Christianissimi tres ab eo fore nominandos, qui ut meri Executores agerent. Sic sic adeo quorundam, vel etiam plurium de Clero Gallicano, aduersus Sedem Apostolicâ erga ejusdem Regni Episcopos primæ etiam instantiæ iudicium præfensa reclamatio, non fuerat tantæ efficiaciæ, quin dictæ Apostolicæ Cathedræ iudiciaria in causis Ecclesiasticis supereminens, semper prævaleret auctoritas: divinorum nempe Oraculorum mox adducendorum veritate semper ac ubique prædominante.

Ex sacris Litteris ostenditur Romani Pontificis in quibuscunque causis Ecclesiasticis seu quoad primam etiam instantiam, cum Episcopis & Metropolitis, sive Patriarchis, Concilijs, tum Provinciæ, tum Diocæses cumulativa; seu in via Appellationum præcipuè, supereminens iudiciaria auctoritas.

Quis namque ausit negare, hæc Matth. 16. ad Petrum, ejusque successores prolata Christi Domini, verba: *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cælis;* non in foro duntaxat interno Conscientiæ, sed in externo etiam iudicij Ecclesiastici foro habere locum? At nihil in quibuscunque Ecclesiastici iudicij foris, seu pro primâ instantiâ, seu pro cujuscunque ad superius Tribunal provocationis, & appellationis recursum est intelligibile, quin contineatur sub illo, Regni cælorum, seu Ecclesiæ clavibus subiecto Quocunque. Pro nulla igitur five primæ instantiæ, five quoruncunque ulteriorum recursum, atque appellationum statum, est quippiam in causis Ecclesiasticis excogitabile, quod non subijciatur Cathedræ Apostolicæ iactio-sancto foro iudiciario.

DISQUISITIO VI.

Quenam in via Facti circa appellationes ad Romanum Pontificem exhiberi queant solide probationis argumenta.

Quatuor paragraphis hoc argumentorum genus expedit Ellicius. In primo referuntur ac examinantur iudicia, quæ Synodus Nicenam præcesserunt. In secundo discutiuntur exempla appellationum in Iudicijs quarto sæculo latitis. Tertio expediuntur exempla causarum Africanarum quinto & sexto sæculo ad Sedem Apostolicam delatarum & iudicatarum. In quarto denique nonnulla iudiciorum Ecclesiasticorum, in Occidente præsertim, peractorum exempla perstringuntur. Quibus tandem subijungitur discussio Epilogi ab Ellicio impræsentiarum factæ.

S. I.

Examiantur Episcoporum Iudicia ad Sedem Apostolicam devoluta, Synodum Nicenam antecedentia.

IN notis ad Concilium Sardicense tom. 3. Concil. edit. Parisiens. col. 71. relatis litt. l. habetur, Jure Divino non tantum permissum, ut Episcopi injuriam passi, ad Summum Ecclesiæ, & Romani Pontificis Tribunal provocarent; verum & frequenter ante hæc (Concilij Sardicensis) tempora de facto observatum fuisse, ut tam Presbyterorum, quam Episcoporum